

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 14 • год. ХСV • 29 юли 2016 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ПРОФ. ВАСИЛ ПРОДАНОВ:

ЕРДОГАН ЗАЛАГА НА ВРАГА КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА ОБЕДИНЕНИЕ

Категорично мога да кажа,
че еврочленството на Турция
няма перспективи, твърди
известният философ

ИНТЕРВЮ НА ВАЛЕНТИН ГЕОРГИЕВ

- Проф. Проданов, каква е вашата оценка за случващото се в Турция? Версиите за неуспелия преврат, за организаторите, целите вариат в двете крайности.

- Няма как да не вървят всякакви варианти, като се има предвид, че днес освен традиционните медии има и интернет. А което е по-важно - има множество различни сили, които имат различни интереси и се опитват да въздействат върху процесите в Турция. Ситуацията според информацията как т.нар. превратаджии са атакували празния Меджлис, а не институции, които са важни от гледна точка на силата и властта, ми прозвуча доста символично и провокативно. Бих казал, като в началото на 30-те години, когато пламва Райхстагът и се открива някаква конспирация. Това събитие е необходимо, за да могат да бъдат разгромени противници на тогавашния режим. Много силно натрапваща се е аналогията, тъй като ние живеем в един свят, в който тази аналогия може да бъде видяна по много други линии. Първата от тези линии е, че така, както и тогава, има един мултиполярен свят, в който основните сили действат на принципа разделяй и владей.

Всъщност Турция е типичен пример в това отношение. Тя формално се води член на НАТО, искаше да влиза и в ЕС, но през последните години провежда политика като един голям играч, който има свои интереси и демонстрира по-голяма самостоятелност, отколкото всяка от другите държави от НАТО. Играе в едната или в другата посока и това води, както и през 30-те години,

ВАСИЛ ПРОДАНОВ е преподавател в УНСС и директор на Тракийския научен институт. Главен секретар на Българското философско дружество (1978-1989). Директор на Института за философски науки (1988-1992) на Института за философски изследвания към БАН (1995-2010). Автор е на стотици научни публикации, включително за международните политически отношения, излезли в България, САЩ, Русия, Германия, Франция, Испания, Холандия, Полша и др., както и на 21 книги.

до най-различни временни коалиции между конкуриращи се най-различни сили. Подобна ситуация наблюдаваме сега в зависимост от интересите. Всъщност, ако се върна към аналогията от 30-те години, тогава имаме Гражданската война в Испания и там, знаете, че най-различни сили пращат интербригадисти и т.н. Сега имаме гражданската война в Близкия изток, в която също най-различни сили, които в едната посока са противници, имам предвид Русия и САЩ, правят същото. От друга страна, пък е тяхното сътрудничество в контекста на битката в Близкия изток. Променящи се коалиции, при които

няма просто приятели и врагове, а има интереси.

- Печелившият от цялата история е Ердоган, който укрепва властта си. Появи се версия, че той е готвел саморазправа с противниците си, които са се опитали да го спрат, като го свалят от власт? Достоверно ли ви се струва това?

- Това, което се натрапва на всички наблюдатели, вкл. и за мен, е изключително нескъпосаният начин, по който се действаше. Аз неслучайно ви дадох пример с празния парламент. Дори група деца, средношколци, ако се опитат да организират преврат, знаят, че първото, което правят, е да завземат основните медии и ключови властови институции. Няма нужда да си чел излезлите през последната година книги със заглавия как се прави преврат.

Продължава на 6-а стр.

ПЕТ ГОДИНИ БЕЗ КОСТАДИН КАРАМИТРЕВ

Преди 5 години ни напусна Костадин Карамитрев – тракиец, голям българин, човеколюбец и патриот. Той остави след себе си богат обществен и професионален живот, както и ярка следа в историята на тракийските дружества в България.

Човек е това, което оставя след себе си, главно народната мъдрост! А г-н Карамитрев ни остави много повече, отколкото може да побере едно възпоменателно слово.

Роден е на 5 октомври 1932 г. в Хасково. Родът му води началото си от с. Доганхисар (Дедеагачко) в Беломорието. Дядо му Киро е братовчед на Капитан Петко Войвода. Бежанецът от Западна Тракия Костадин Карамитрев завършва висше инженерно-строително образование в гр. Харков, Украйна.

Успешно защитава научна степен „доктор на науките“. Заема различни ръководни стопански и административни длъжности в областта на строителството, благоустройството, регионално планиране и развитие, централната и местна власт в столицата. Бил е секретар на Министерски съвет, заместник на Строително-монтажен комбинат, заместник-мет на гр. София. Под негово ръководство са изградени хиляди жилища, бул. „Цариградско шосе“, естакадата Белмекен-Сестримо и т.н.

След промените през 1989 г. К. Карамитрев е един от главните инициатори за възраждане на организираното тракийско движение у нас. През 1990 г. е избран за председател на тракийската организация и преизбиран от XIX-ия и следващите конгреси. На XXII конгрес, проведен на 20 май 2006 г. в Бургас, е избран за председател на УС на

ВК на Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ), а Общото събрание от 11 май 2011 г. във Варна единодушно го избра за почетен председател на организацията.

Целият си живот той посвещава на България, а последните 20 години се отдаде изцяло на тракийската кауза, неотделима от българската кауза, като осъществяваше конгресните решения за укрепването и общественото признаване на СТДБ, за да се чуе гласът на тракийците в България и да се възстановят социалните и имуществени права на тракийските бежанци.

Поклон пред светлата му памет!

***

Пет години са много и малко, за да бъде забравен човек от близки и познати. Но, не така може да бъде забравен Костадин Карамитрев – патриот, съзидател и възстановител на тракийската организация в България.

По повод на годишнина от неговата кончина, членове на тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и народно читалище „Тракия – 2008“ – Хасково, поднесоха венец и цветя от името на Съюза на тракийските дружества в България, дружеството и читалището на гроба на Костадин Карамитрев в „Пловдивските гробища“ в града.

С едноминутно мълчание и кратко слово за Костадин Карамитрев, изнесено от Кирил Сарджев, в Бургас, е избран за председател на УС на

Община Смолян, Съюзът на тракийските дружества в България, кметство Славейно, тракийското дружество в Смолян, настоятелство на читалището и църковното настоятелство на храм „Свети пророк Илия“ организират на 6 август т.г. в Славейно, Смолянско тържествено

ЧЕСТВАНИЯ В СЛАВЕЙНО

честване на 113 годишнината на Илинденско-Преображенското въстание и 140 годишнината от рождението на Пею Шишманов. Честването ще започне в 10.30 ч. с панихидата за загиналите в Илин-

денско-Преображенското въстание в храм „Свети пророк Илия“. От 11,30 ч ще се състои тържествен митинг-концерт и поднасяне на венци и цветя пред паметниците на Пею Шишманов, Колю

Шишманов. Вечерта ще има тържествена заря-проверка, а през деня на хорището ще свири Виевската група. На следващия ден – 7 август, ще бъдат поднесени венци и цветя на гробовете на Колю и Пею Шишманови и на паметника на преобразенци на „Хайдушки поляни“.

СНИМКИТЕ НА КОСТАДИН ГУНЧЕВ, УНИКАЛНИ СВИДЕТЕЛСТВА ЗА ВРЕМЕТО

Навършват се 135 години от рождението на легендарния фотолетописец на Източните Родопи и Западна Тракия

ВЪЛЧО ЗЛАТИЛОВ
ДЪРЖАВЕН АРХИВ – КЪРДЖАЛИ

Костадин Гунчев е роден на 20 май 1881 г. в село Момчиловци, Смолянско. След завършване на основно училище помага на баща си в зидарската работа в кривопаланковските села. После заедно с по-големия си брат Никола се пазарява при майстори от Левочево. През 1903 г. работят по ксантийските села до река Места и по направата на шосето Елидже – Рудозем. Научават се да дялат камъни за мостове и започват работа при друг предприемач, който ги изпраща на обекти с мостове из Новоагаторско и Средна гора.

Костадин опитва да замине със свой връстник в Америка, но след като влагат много пари в приготвянията – за прегледи, дрехи, билети, получават писмо да не тръгват, защото и там нямало работа и хората започнали да се връщат. През 1908 г. работи с брат си по строежа на Балканската ж. п. линия и се връща в Момчиловци след като застудява. В автобиографията си Костадин Гунчев споделя: „Детските си години прекарах в скитания и търсене на работа, но в мене се породило желание да уча някой занаят, за да не ходя от място на място и реших да уча фотография.“

Отпраща се към Пловдив, където по това време работят 4 фотографски ателиета. Но фотографите не желаят друг човек да изучи занаята. Гунчев склонява арменец Хенри Багдасарян да го вземе за чирак. За обучението си разказва: „Аз му дадох 10 лири и при моя издръжка, за да ме научи, но той не ме пуцаше в тъмната стая, за да видя основата на фотографията, а ме използваше да му копирам на дневна светлина – тогава се копираше с копиранки – и не ми позволяваше да пирам неговия апарат. Тогава в България нямаше на склад фотоапарати и чрез комисионери требваше да поръчам от странство. Аз дадох 50 лири и поръчах от Франция. След 3 месеца апаратът пристигна, а аз още нищо не знаех. Почна да ме боли гла-

ва и да се притеснявам... не ми останаха и повече пари за издръжката. Майсторът като разбра, че не ми остават пари, се съгласи да ме пусне в тъмната стая (да се уча на фотография) и аз за скоро време я усвоих и научих.“

Първата си подкрепа получава от съселяните си, зидари в Пловдив, които започват да го викат да прави снимки на обектите им. Подкрепя го и братовчед му – Никола Кермедчиев, шивач, който го извиква с писмо да отиде при него в Гюмюрджина.

На 1 август 1910 г. Костадин Гунчев със занаят и фотоапарат тръгва, но без пари. На митницата му поискват мито за фотоапарата и тъй като няма, оставя апарата и отива в селото си, за да намери пари и да го освободи. В Момчиловци присъства на събора на празника „Илинден“ (на 2 август). Тогава всички негови съселяни започват да искат да си правят снимки – семейни, с годеници, сватби. Но както сам признава, „едвам изкарах за разноски понеже много снимках роднини без пари“.

През октомври 1910 г. вече

■ Камели в Гюмюрджина през 1914 г. Качени на камели са: Георги Попанастасов – кмет на града, бащата на министър Карло Луканов, военен следовател /със сабя в ръка/, учителят Д. Левов от Смолянско

е в Гюмюрджина и става първият българин-фотограф в Беломорска Тракия. В Гюмюрджина по това време има двама фотографи гърци, но по неговите думи те работят много просто – „толкоз знаеха“. А тъй като той се е бил научил в Пловдив на модерна фотография, привлича клиентите им и гърците фотографи отиват да работят в Одрин. „Така остана единственият фотограф

в града и се увеличи работата ми.“

Престоят на Костадин Гунчев в Гюмюрджина съпада с един значим исторически период. И още в началото на своята фотографска практика той прави едни от най-ценните си исторически снимки. За пребиваването си в Гюмюрджина споделя: „От 1910 г. до 1924 г. не съм напускал Гюмюрджина. Тол-

коз промени станаха. Няма фотограф да е снимал толкоз народности. Първо беха турците до 1912 г. Дойдоха българите. После дойде башибозука през 1913 г., повторно дойдоха българите. След туй окупираха Тракия французите, генерал Шарпи. Имаха различни войски от колонии – черни, жълти, синегалци, алжирци и мароканци и много други – и с тях се справих (т.е. снимах – б. а.). После с гърците – и с тях се справих. Снимах крале, министри и генерали. С фотографията се запазих и не пострадах като българин, както пострадаха другите българи. Защото им трябваше (на управниците – б. а.), нямаха си фотограф.“

Често са правени обиски в работилницата му. И в дни, в които човешкият живот е под заплаха, изобретателността и уменията му помагат да оцелее. В Гюмюрджина той живее и работи в къщата на евреина Юсуф-Нах-Миос, богат търговец, който е имал за слугини български момичета, а за работа в магазините – момчета българи. Костадин Гунчев събира всички исторически негативи в един сандък и дава на слугинята да ги укрие в тяхната изба, без да знаят собствениците на къщата. Така, когато го обискират, полицаите не успяват да намерят у него негативите.

■ Съборът на Илинден през 1911 г. в село Карачкьой, Гюмюрджинско

■ Съборът на Спасовден през 1911 г. в село Кушланли, Гюмюрджинско

СНИМКИТЕ НА КОСТАДИН ГУНЧЕВ...

Продължение от 2-а стр.

За да не го преследват по време на управлението на града от гърците, му помага случаят. Когато гръцкият министър-председател Гунарис идва в Гюмюрджина, той му прави снимка, която става сполучлива, изпраща му я и получава в отговор от него благодарствено писмо. Поставя писмото в рамка на видно място, така че да се чете от новодошлите и със задоволство споделя: „...и щом го прочетоха и оставиха ме и не ме посещаваха вече...“. Но всички тези перипетии и борби му идват в повече и споделя с въздишка. „Който не е оставал под робство, нищо не знае. Много е тежко под робство. Идвало е момент да казвам нищо да немам, в България да съм, при народа си.“

Затова през май 1924 г., вече семеен, се отправя към България. Пътуването е доста напрегнато. „Натоварихме багажа на коли до Маказа и аз се чудех какво ще стане с моите исторически снимки, ако ги намерят. Сигурно ще ги счупят на границата и мен ще ме задържат. Имах снимки на много войводи и четници. Дойде ми на ум да взема и поставя на лесно място един моментален апарат да снимам и веднага да давам снимките. И такъв апарат имах. Потеглихме за Маказа около 20 семейства. На коли натоварихме багажа. Като стигнахме митницата на Маказа, започнаха да проверяват на другите багажа. Аз започнах да снимам и да давам картичките без пари. Останаха много доволни, защото на Маказа не бяха виждали фотограф. Дойде ред и на моя багаж. Казаха ми: „Свободен си. Няма да гледаме вашия багаж“. А те не знаят какво имам в багажа – разни комити, участници в Балканската война... историята на Тракия от 1910 до 1924 г. Каквито промени да са ставали, аз всичко снимах, запазих и укрих с риск за живота ми и пренесох през границата“.

В Кърджали намира чирака си от Гюмюрджина – Сивко Д. Радичев, с когото създават съвместно фотографско ателие. И добавя: „Работихме заедно от 1924 до 1951 г., цели 25 години. Съдружие – това е редкост. Толкоз съдружие, без да се караме. Така сме работили, че от нас някой, ако се разболеел или отиде в запас, шест месеца другият гледа работата и сме делили печалбата по равно – по братски...“

През 1965 г. в дома му идва А. Разбойников – историк от София,

който описва всички снимки и негативи. От Съюза на тракийските дружества в София решават да откупят всички снимки. Но желанието на Костадин Гунчев е да не продава снимките, а да ги подари. Да остави спомен. И подава молба до културно-просветното дружество „Тракия“ в Кърджали, в която пише: „*Другарю Председател, имам исторически снимки от Тракия, толкоз труд съм положил да ги запазя и укрия от башибозука и гърците и голям риск да ги пренеса през границата и не трябва да ги оставим така да загинат. За това аз реших да Ви ги предложя. Моето мнение е новият клуб, когато бъде готов, да оставите една стая за музей и аз ще Ви подаря снимките, увеличени за целта.*“

Клубът на тракийската организация е построен след две години. През това време Костадин Гунчев и синът му приготвят снимките. Фотографът разказва: „*Покойният ми син беше жив и с голям мерак ги увеличи. Имаше желание да ги види окачени в Музея, запазени и гледани от младото поколение да видят какви дядовци и прадедовци са имали. Снимките подарих в негова памет – на сина ми Георги Костадинов Гунчев, починал на 30 август 1967 г.*“

Автобиографията е подписана от Костадин Георгиев Гунчев като „бивш фотограф в Гюмюрджина“.

Ценното богатство, което е създадено през годините, не е съхранено на едно място. От списък на подарените снимки се вижда, че много фотографии има в София – 37 са в централното ръководство на Съюза на тракийските дружества, в централното ръководство на Българо-светските дружества, при д-р Славчев, автор на книгата за село Сачънли, на министъра Карло Луканов, на гости от Северна Осетия, на списание „Родопи“, в тракийското дружество в Кърджали, в музеите в Кърджали, Смолян, Момчилград, в родното си село Момчиловци, сред жители от село Карачкьой...

И това наистина ценно и уникално документално богатство би следвало да бъде събрано на едно място, съхранявано при подходящи условия и популяризирано. Надяваме се общественият интерес да допринесе запазените до момента от роднини, познати и колеги на Костадин Гунчев снимки да бъдат предадени на съхранение в Държавен архив – Кърджали и да станат достояние на всички граждани. (в. „Нов живот“)

▪ Среща на петковчани в Гюмюрджина през 1925 г.

▪ Ученически хор през 1918 г. при гимназията в Гюмюрджина

▪ Френският генерал Шарл Шарли преди напускането на Западна Тракия в края на май 1920 г. в еврейски клуб в Гюмюрджина

▪ Изглед от Егри-дере /Ардино/ 1926 г.

ЗАВЕРАТА НА ПИСАТЕЛЯ

Георги Чаталбашев написа роман-сатирикон, с който спечели Наградата на Съюза на българските писатели за белетристика за 2015 г.

ТОДОР КОРУЕВ

Пристъпвам към романа „Резерват за грешници“ на Георги Чаталбашев като етимолог. Резерват според тълковния речник е от латинската дума *rezervatus* и означава: 1. Местност, природните богатства на която се намират под особена охрана на държавата 2. Горски развъдници, горски запазени места. **Грешник** – означава грешен човек. *Отдолу на иконата се виждат грешници как се мъчат в пъкъл.* Виновник в нещо, престъпник. *Старите политически грешници отново наддават вой.* Думата **грях и грешник, грехолюбив и грехопадение** ще намерите още в старобългарските евангелистки ръкописи. Произлизат от **горя, горест, грея**, сиреч има горене, изгаряне. В Найденовския речник обяснението за грешник е „който греша и има грехове“. Той цитира *Всички сме грешни пряд Бога и Не тръсете кой е грешник, аз го свърших.*

Георги Чаталбашев е намерил грешници и не само ги е събрал в резерват, а ги и сблъсква помежду им. Техните дела не са по-греховни от на тия, които са извън, но авторът „струпува“ хора и събития в ограденото пространство. Това му помага да направи кардиограма на все по-загиващите нрави на болното общество, в което живеем. Чаталбашев праща в резервата не друг, а Димчо Малкия звяр – аутсайдер, пиенде, което не се интересува от нищо друго, освен как да се снабди с повече гроздова, браконьер, сраснал се с нощта. Няма сетива нито за щастието, нито за нещастията, битува като глухар. Добро от хората не е видял, обикновените житейски несподоби и прекеждия не го засягат. Ако го засягат, каляват го. Затуй се настървява да утвърди свои правила в планинската пустош, както и в териториите, забранени за него, простосмъртния. Сделката, която му предлага шефът на ловното стопанство, е да стане надзирател, в замяна да спре да браконьерства. Хитрува Марин Игнатов, знае, че Димчо е лаком за стръв и гонитба, не за дивеч. Ще му даде много власт, ще го остави да се грижи за целия резерват до такава степен ще го угои и насити с благините, за които мечтаел, че и през ума

да не му минава вече как да краде и убива. А и животните най-сетне щяха да случат на господар.

Така писателят завързва възел, който сам трябва да развърже. Новият господар на животните в резервата има един единствен бог: Природата. Но сега е ошарен в резервата. „Защото природата не търпи привилегиите! Нали така мислеше преди да се преобрази в надзирател? Какво са резерватите? Не може за едни да има, за други не. Едни животни да ги хранутят наготово в изобилие, други да се облизват около мрежите, примрели от глад... Едни да ги бранят, прах да не падне върху тях, други – кучета ги яли. Вярно е, някои от тях се превръщат в мишени, погиват, ала някои, не всички. Дето се вика, дадено им е правото да бъдат избирани.“ Спирам дотук, тъй като има опасност да разкрия сюжета. Нещо, което не е позволено дори на литературните критици. Първо, защото да се преразказва роман е почти греховно, тъй като има опасност да се опрости или профанира съдържанието. Не можеш да обхванеш необхватното! Второ, има и елемент на издайничество, пък и някакво изфукване: щото аз съм чел книгата, а вие – още не, и не трябва да ви ли-

шавам от удоволствието на четенето. А предупреждавам ви, че то ще ви навести още щом разгърнете първите страници, защото Георги Чаталбашев е сладкодумен

разказвач, има тънък гледец за околния свят, знае цената както на простите думи, така и на идиомите, словет му е богат и разнообразен. Това го знаем от разказите и есетата му, но ето, че се пребори и с романа. И то не какъв да е роман, а необикновен, нестандартен. Бих го определил и като модерен, ако тая дума не беше преоценена от прекалена употреба не на място. Романът е построен от отделни глави, които се събират ненапратливо и естествено една по една в пъзел. Нарекъл го е сатирикон, по името на известното произведение на Петроний от Древен Рим, думата по-късно се схваща ни повече, ни по-малко като „авантюристично-сатиричен роман“. В „Резерват за грешници“ има авантюризм (самият лов е авантюра, браконьерството – два пъти повече, пък и запойте по ловните стопанства!), има и изобличителна сатира. Но тя не е толкова в сарказма на думите и в памфлетността, а в начина, по който се разкриват поведението и постъпките на героите, които в отделни моменти дори гневят читателя, както и с използването на дърворезачка не по предназначението

и. Сатирикон е свързан и думата „сатир“ – „горско полубожество с конска или козя опашка, рога и кози крака, което се рисува като разгулен и похотлив придружител на Бакхус“. В романа на Георги Чаталбашев хората и животните като че ли са едно, все чедо на природата. Носят достойно и добродетелите, и греховете си. Носят честта и безчестието. Не само ония, за които се казва: „Всички сме грешни пред Бога!“. Не е странно, че човешките тук се оприличават на птици и зверове. Животните често разговарят с хората, но не със всички, само с тия, които разбират езика им. Те дори сънуват, и то цветни сънища, и най-често сънуват как бягат панически от резервата, сиреч отхвърлят ярема на наложената им свобода. Тварите са описани с характери като хората, а над всички тях – животните и хората, планината се шири, смирена и благочестива. Само тя е без грехове. Не се забравят благородният елен, който Димчо брани от чуждестранните колекционери на трофеи, язовецът, който час по час се появява с „новини“, борсукут му с борсук, той даже се вмъква

и в леглото на Малкия звяр, а муфлонът, застинал като паметник на скалния ръб, мами мечти за обстрел... Но сега азимумът на Димчо сочи друго...

В романа освен браконьерски подвизи и запои, има и нелепа смърт, която докарва следовател в резервата, има подробно описание на погребение, превърнато в мероприятие, има злодейски отмъщения, стоварили се върху невинно любимо куче и непорочна сърничка, има и криминална нишка с копче от винтияга, има и любовно прегрешение, описано удивително въздействащо с чувство за естетическа мярка. В романа на Георги има живот, нещо което липсва у много прозаични произведения, в тях „живият живот“ е изместен от налагани силном есеистични разсъждения с претенции за „умности“.

Питах Георги дали е ловджия, оказа се, че не е, и това излезе предимство – той е по-милосърден от тия, които са закоравели от гледките на законни и незаконни обстрели на животни. И още нещо – само един от героите му има прототип – измежду девинските познати е. Другите, както е прието да се казва, са плод на художествена измислица. Често художествената измислица е по-истинска от реалността. Но в описанията на природата Георги Чаталбашев не измисля, не фантазира, той има очи за нея. И думи.

Книгата ми прилича на зевера на писателя за беззаветно служене на природата, в която той дири катарзиса на човека. Да пожелаем на Георги Чаталбашев, чедо на планината, да ѝ остане верен.

Зоя Начева

Не смятам, че това, което пиша до вестника е отговор на личните нападки и обиди, отправени от авторката на статията „Искам си живота! Истинският!“ Пенка Чакалова-Генева, защото е под достойнството ми да се занимавам с такива интриги срещу мен и институцията, която представлявам, написани по недостоеен начин. Смятам, че подобен тон сваля равнището и не е подходящ за вестника. Той е обида и за героичния живот и дело на Капитан Петко войвода. Когато един човек е толкова голям, както Петко Киряков и е национален герой, той е син на България, а не собственост на една фамилия. В моите изследвания, които публикувахте, никъде нямаше една обидна дума срещу когото и да било, нито срещу Капитана, нито срещу неговите близки и роднини, нито срещу авторката на този гневен изблик срещу мен и архивната институция, където съхраняваме и популяризираме документи и факти за събития и личности от нашето минало.

Никой не може да претендира за монопол над истината за живота на Капитана. Запазените в НБКМ – БИА в София оригинални документи, съдържат факти и сведения за името на героя, с което той живее и си отива от този свят. В очерка си за Капитан Петко Киряков или Петко войвода, Иван Хаджиниколов Бобевски (След 29 март 1898 г.), пише: *През зимата в 1844 г., тъкмо на Никулден, в 6 – [u]й декември, роди се в Дуван Хисар момче на селянина Киряка. Това момче го кръстиха на вуйка му Петка Калоянов – Петко; но когато попът му е произнесъл за пръв път името Петко, орисницата млъчишком прибавила: – „Войвода“.* В съхранения, в НБКМ – БИА П.А.7110, смъртен „АКТ № 88 за умирање на Капитан Петко Киряков“ е записано: *„Починалият е син на Киряк Петков и на Груда Кирякова на 5 часа пред обед на 7-ий ден от месец февруарий 1900 г. в домот си на ул. III уч. №42 По народност българин, поданик български, по занятие земеделец“.* Нека проявим малко уважение към волята на Капитана да нарича себе си по този начин. Това е съвсем разбираемо да не иска турската дума „кара“ да присъства в името му.

Смятам, че не може да бъде привилегия само едни да пишат за сина на Тракия Петко войвода, вярвайки повече на субективни семейни спомени, отколкото на документите. В архивите боравим с факти и документи. През тези месеци от запознанството със Стерлиос, вече няколко пъти посетихме места, в

ПРАВО НА ОТГОВОР

ПЕТКО ВОЙВОДА НЕ Е СОБСТВЕНОСТ НА ЕДНА ФАМИЛИЯ

които Петко е пребивавал в Гърция – Марония, родното му място Доган Хисар (дн. Есими), Кимерия, където е отраснала дъщеря му Стелияни – в дома на леля си Урания, след смъртта на майка ѝ. Записахме живите спомени от жителите на селищата Кимерия, Марония и др. за Петко войвода. Бяхме в църквата „Св.Йоан“ и параклиса „Св. Георги“ в Марония, където ни казаха, че се е черкувал. Стояхме под чинара, където е отсядал и пихме от чешмата под него, която всички наричат Петковата чешма, въпреки, че е от византийско време. Навсякъде знаят и разказват за него, има песни дори в Кимерия за Капитана, а хората от селото знаят за Петковите деца. Посочваха ни и мястото, между двете къщи, откъдето е минавал Петко войвода, за да види дъщеря си. И това не защото се е страхувал за себе си, а е искал да предпази тях. Към когото и да се обърнеш в тези селища, ще научиш по нещо за Капитана, всички го обичат, тачат и разказват за под-

записва каквото знае за Петко войвода, има негови снимки. Там ни показаха и пещерата, в която се е крил при опасност, също и снимка от 1900 г. с къщата на бея Тома Янушев (Калън Тома). Говорихме и със свещеника в Марония, при когото търсихме регистри, за да видим дали има сключен брак в църквата. Отецът бе категоричен, че няма такива за този период, регистри са изети или унищожени. Но това не променя по никакъв начин обстоятелствата, за които свидетелстват в спомените си местните жители и се приема като нормално за

чие или материални облаги поради родството си с него. Искали са единствено да бъдат в приятелски отношения със своите родственици, каквито са налице и от взаимните им гостувания с Добри Каракирков от Хасково.

Нямам намерение и не искам да влизам в спор нито сега, нито занаяпред с П. Ча-

Паметникът в Есими

Книгата в хотел „Диони“

Преклонението пред саможертвата на капитана за освобождение на онеправданите остават завинаги в нас, но силата и благородният дух, който е притежавал капитан Петко, явно не са наследствени. Нямам никакви намерения да търся оправдания за това, което съм написала или да влизам в полемика с тези, на които това не им харесва. Всеки има правото да оспорва, но с аргументирани факти, подкрепени с документи. Всичко, което написах е заради тези, които обичат и търсят истината за живота и близките на Капитан Петко войвода.

Бележка на редактора: Не е в моя нрав като вестникар да давам път на текстовете като „Искам си живота! Истинският!“ в които вместо аргументи се използват обидни квалификации, но поради горещите настоявания на Пенка Чакалова направих компромис. Тя дори бе изпратила подписа на роднините срещу Зоя Начева, на която изследователката бе „окачена“ на позорния стълб. Този текст не видя бял свят. Разбирам и ревността на потомците на славния български национален герой, но никой няма право монопол върху него, заради родството никому не е позволено да раздава присъди от последна инстанция. Затуй и пускаме правото на отговор на Зоя Начева.

Тодор Корув

Олтарът, където се е черкувал Петко

„Св.Йоан“ в Марония

калова. Написаното от нея ми е добре известно като фактология, купих си нейната книга за рода на Капитан Петко войвода, известни са ми данните и за първата съпруга на капитана от Кешан, но когато идва в Марония, той вече е разделен с нея. Едностраничното представяне на живота му, липсата на дан-

Стелияни – дъщерята на Петко, вероятната любов между капитана и Аспасия. Явно в живота на Капитана има и друга жена в Гърция, преди Радка Кравкова и в това няма нищо смушаващо.

Заставам зад всяка своя дума, а където има документи с иски данни от архивите на НБКМ-БИА – София, ДА – Хасково и ДА – Варна – са посочени в статията и всеки може да ги провери.

визите му, гордеят се с него, но не си го присвояват като техен герой, а добре знаят, че е направил много повече за България, признават и уважават това. Исмет Куру от с. Алма, близо до с. Сминти, ни разказа, че баща му не давал „муха да бръмне, камо ли някой да говори“, когато давали филма за Капитан Петко по телевизията. Разпитват ни и ние им разказваме какво е направил за свободата на България и защитата на родопските села оттагък границата. За тях той наистина е син на Тракия, както казва Стерлиос – „Петко войвода има две патриди (родини) – Гърция и България“. Собственикът на хотела, в който спяхме на 7 км от Марония – в Платанитис, е подвързал една книга с бели листа, в която всеки да

точка днес, в 21 век. Затова ако някой трудно може да преглътне тези истини, то нека поне не насажда и не афишира така яростно тези свои архаични представи, защото на нас не ни пречи и не вреди на героичната му осанка по никакъв начин. Ако за някой тези истини променят възприятията за Капитана, това си е негов проблем, който никой от хората, с които дискутираме тези факти, не споделя. Не прави чест желанието на всяка цена да се наложат определени оценки и житейски описания за Петко войвода, опиращи се само на едни семейни спомени. Това, което ние чуваме от хората в Гърция, се разказва от десетки хора, а близките на Капитана от гръцка страна нямат никакви претенции за вели-

Чинарът в центъра на Марония

ГЕОРГИ ДИМОВ, БИВШ КОНСУЛ В ОДРИН:

ТУРЦИЯ Е ЛЮПИЛНЯ НА КАМИКАДЗЕТА И НА БУРКИ!

■ Георги Димов прогнозира все по-силно разслоение в южната ни съседка

От една година Турция е в състояние на вътрешна война, която вече се утвърди като гражданска. След този пуч тя обхваща територията на цялата страна. Така бившият генерален консул на България в Одрин Георги Димов коментира в предаването „Сутрешен блок“ обстановката в Турция след опита за военен преврат. По думите му, при всички случаи печели управляващата партия, създадена от сегашния президент Реджеп Ердоган. Според Димов по-

важни обаче са конкретните подробности.

„Едно е сам да си направиш преврат, друго е да си имал информация, че нещо се замисля, да си изчакал да се развие до определена степен и когато не е чак толкова късно – да се намесиш“, каза Димов. Той посочи, че Ердоган е първата фигура в Турция вече близо 14 години.

„Ердоган постоянно печели битките, но ги печели с цената на гигантско разделение в турското общество“, подчерта бившият консул.

„Отстранени са над 1/3 от всички областни управители в Турция, околийски управители, има чистка във вътрешно министерство, в жандармерията. Това обективно създава предпоставки за страх“, каза той. Георги Димов заяви още, че не би изключил, че може да се стигне и до гражданска война.

„Ние сме зависими от Турция в много отношения. Първо с бежанците. На второ място по линия на самото разрешаване или по-точно забатачване на кюрдския проблем. На следващо място – самата терористична заплаха, параноя. Югоизточната ни съседка е люпилна на камикадзета и на бурки. Това също е заплаха“, настоя бившият консул.

„Прибавете на фона на задаващата се гражданска война и другата част на турското население, които са светски ориентирани и не са съгласни със сегашното управление, те също са потенциална заплаха, тъй като, ако стане нещо техният естествен път на движение е на Запад, а не на Изток“, посочи Димов. Той прогнозира все по-силно разслоение и нарастване на напрежението в Турция.

ПРОФ. ВАСИЛ ПРОДАНОВ:

ЕРДОГАН ЗАЛАГА НА ВРАГА...

Продължение от 1-а стр.

Няма нужда да си ги чел. Няма нужда да си специалист в тази област... Така както подпалването на Райхстага би могло да се представя за опит да се сваля Хитлер и да се махне неговата партия, така и сега нападението на празния Меджлис изглежда нещо такова. То е просто абсурдно.

- А как ще коментирате реакциите на Русия, на САЩ, на ЕС? Знаете, че Ердоган обвини своя противник Гюлен, който живее в САЩ, че той стои зад преврата, поиска от САЩ да го екстрадират, което създаде напрежение между двете страни.

- Битката на Ердоган срещу Гюлен тече вече няколко години. Той разгроми неговите основни медии там.

Нямам достатъчно информация за структурите на Гюлен на друго равнище, тъй като Гюлен имаше огромна благотворителна организация, серия от училища, университети, включително и в Кюрдския регион, предполагам, че те са поставени или се прави опит да бъдат поставени под контрол. Когато човек иска да централизира власт, му е необходим враг, а и това е повод да атакува САЩ, с които знаете, че има разминавания по кюрдския въпрос. В САЩ засега доминира нагласата за друга роля на кюрдите. В това отношение Ердоган също иг-

рае своята игра, но американците са му приятели само там, където интересите им съвпадат, а не безусловно.

Намира, така да се каже, по-удобния повод да концентрира атаката върху Гюлен, за да покаже отношението си и към американците.

Докато, когато става дума за Москва, също има сложна игра между Москва и Вашингтон, в която всеки гледа своите интереси. Съвсем естествено е Путин - врагът, или противникът, или евентуалният, потенциалният противник на моя противник да е мой приятел, всеки иска да се възползва от тази ситуация. И този разговор почти веднага след преврата е обясним.

- А нашата, българската, реакция как оценявате?

- Щом става дума за нашето правителство и начина, по който реагира Бойко Борисов, то е понятно. Ние сме в една особено сложна ситуация, при която тази сила Турция, по прогнозите на агенция Стратфор, а и не само нейни, при тенденции на децентрализация в ЕС, през следващото десетилетие се превръща във водеща сила в региона. Да не говорим за чувствителния проблем с онези три партии тук, у нас, със сложни отношения. Така че Бойко Борисов беше изключително внимателен, но в същото време предупреди какво би станало при дестабилизация в Турция.

- Отряза ли си Турция европейската перспектива? Защото това, което се случва сега, този реваншизъм, искането да се върне смъртното наказание и т.н. са все неща, които са несъвместими с европейско членство. В същото време Европа, като че ли плахо говори за случващото се в Турция. Нещо повече - лидерите й застанаха на страната на Ердоган и осъдиха опита за преврат...

- Европа сега е полупарализирана след „Брекзита“ и доста объркана и нейните лидери се чудят какво да правят. Франция по принцип е имала по-внимателно и по-категорично отношение, когато става дума за членство на Турция, особено пък сега, в контекста на тези проблеми, които има там с ислямистите. Категорично мога да кажа, че еврочленството на Турция няма перспективи както от едната, така и от другата страна. Проучването на общественото мнение в Турция сочи, че по-голямата част от турското население не е склонна за влизане в ЕС. От друга страна, и ЕС, който се чуди в момента накъде да тръгне, как да се организира и как да преодолее нарастващите вътрешни противоречия, виждаме, че спря в близка перспектива приемането на страни от Западните Балкани, какво остава за Турция. А те по много причини би трябвало да изглеждат по-близки както териториално, така и културно.

Следващите няколко години ЕС ще се бори да наложи някакъв нов модел, който надали ще успее да реализира, аз съм силно скептичен. Тепърва ще се тресе от засилващи се противоречия и липсата на достатъчно силни институции и няма да му е до Турция.

- Прогнозата ви за режима на Ердоган и Турция отгук насетне? Какво очаквате да се случи още?

- Това, което очаквам и аз, пък и други наблюдатели, е да се засилва мощта на Ердоган и най-вече вероятно в скоро време той ще промени конституцията на страната. При една променена конституция и при контрол над медиите, той ще държи политическата власт.

Проблемната ситуация, която по-трудно може да се прогнозира предварително, е как ще се развият икономическите процеси там. Тъй като всички говорят за един невероятен ръст в Турция през последните 10-15 години, но той се дължеше не просто на Ердоган, той се дължеше на изключително печеливши международна икономическа конюнктура, в която влезе Турция през това време. Ако си спомним, по същото време 2-3 пъти скочи и БВП на Русия. Това беше времето на увеличаващата се цена на петрола и отгук на огромни инвестиции от арабските държави, на го-

лемите петролни държави. Това беше времето, когато и ЕС вървеше нагоре и оттам също вървяха инвестиции.

Сега навлизаме като цяло в една все по-неопределена икономическа ситуация. Ердоган ще продължи да налага позицията на господство чрез враг, чрез ясно дефиниран този или онзи враг. При тази тенденция авторитарни и популистки режими са повече или по-малко недостатъчно стабилни, а тя между другото не е типична само за Турция. На много места популистки, авторитарни фигури залагат на врага като инструмент за обединение.

Такава ситуация имаме от Турция до САЩ и когато се яви такава фигура като Ердоган, мисля че позициите му ще бъдат стабилни, независимо от икономическата ситуация, още повече той по всяка вероятност ще се заиграе с Русия, ще се заиграе в посока на Евразия, ще преориентира повече или по-малко, така да се каже, губещите икономически позиции в друга посока и ще се опита да балансира, да закрепва нещата, както стана между другото и в Русия, независимо от санкциите и от падащите цени на петрола.

Европа е полупарализирана след „Брекзита“ и доста объркана и нейните лидери се чудят какво да правят.

ЗАСЕДАНИЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА РАО „ТРАКИЯ“

На 13 юли в Чирпан се състоя разширено заседание на Управителния съвет на Регионалната асоциация на общините „Тракия“ и среща на кметовете от Асоциацията. Заседанието и срещата бяха ръководени от председателя на УС на РАО „Тракия“ Ангел Папазов. В работата им участва и председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов. Кметът на Чирпан Кичка Петкова

представи общината, показан бе и филм за забележителностите в Чирпан и Чирпанско. Проведе се дискусия по актуални теми за местните власти. Присъстващите се запознаха с резултатите от работна среща с министъра на труда и социалната политика Зорница Русинова, като акцентираха на оперативните програми „Регионално развитие“ и „Развитие на

селските райони“ и грижата за хората с увреждания. Обсъдени бяха и възможностите на проекта „Красива България“. Кметовете изразиха тревога от непрекъснатите промени в Избирателния кодекс – продължават да се правят експерименти с броя на жителите в малките насе-

лени места, които им дават право да си избират кмет. Не е ясен законово статутът на общинските съветници. Измененията в Закона за местните данъци и такси според някои кметове могат да доведат до намаляване на събираемостта на сметта и битовите отпадъци.

НОВ ТРАКИЙСКИ КЛУБ В СЕЛО МИРОЛЮБОВО

В село Мирюлюбово бе учредена нова тракийска секция към бургаското тракийско дружество „Екзарх Антим I“. Старото име на селото е Домусорман (до 1951). Основано е през 1923 г. от бежанци от Одринска Тракия. „Много сме радостни, че днес създаваме наша секция тук“

– каза Тодор Ангелов – председател на ТД „Екзарх Антим I“ – „и се надяваме да работим активно за тракийската кауза и опазването на българската история, бит и култура“. На учредителното събрание присъства и Димитрина Минкова, кметски наместник в с. Мирюлюбово,

която изрази пълната си подкрепа за създаването на клуба и поздрави всички присъстващи за инициативността им. Срещата продължи с обсъждане на предстоящи мероприятия от календара на тракийското дружество, сред които участието им в честването на Петрова нива.

ЗАПАЗИХА ИМЕТО МУГРЕС

В кв. Горно Езеро вече има тракийски клуб. На 11 юли бе учредена новата секция към бургаското тракийско дружество „Екзарх Антим I“. Неговото име е Мугрес, както се е казвало селото преди години.

Местните жители, потомци на тракийски бежанци, получиха своите членски карти и информационни материали на дружеството от неговия председател Тодор Ангелов. Той ги приветства в редиците на тракийското дружество, което вече се състои от над 1 200 души редовни членове.

Срещата продължи с обсъждане на предстоящи мероприятия от календара на тракийското дружество, сред които участието им в честването на Петрова нива.

Валя Балканска е разочарована от събора на Рожен

Народната певица Валя Балканска е на път да се откаже от следващо участие на събора в Рожен. Причината за това е нейното разочарование от комерсиализацията на събитието. „Дълбоко в душата си ме боли това нещо, защото изместваме всичко от това истинското. Ние вкарваме чужди елементи, те не са нужни на нас“, заяви обичаната певица. Тя се зарече, че ако и догодина съборът е такъв, няма

да участва. „Никога, нито искам тогава да ме търсят“, добави изпълнителката на песента, която обикаля в Космоса – „Излез е Дельо хайдутин“. Балканска не крие гнева си от видяното в тазгодишното издание на събитието. „Аз мога и на колене и на ръце да се влача, когато е за българщината, когато е за доброто, когато е за истинското. Аз пак ще повтора, устата ми се обърна наопаки от яд.“

ДРУГИТЕ ЗА НАС ЯМБОЛСКОТО ДРУЖЕСТВО НА 120 ГОДИНИ

Вестник „Дума“ в броя си от 12 юли посещава цяла страница на Ямболското дружество „Тракия“, което навърши 120 години. В нея авторът Георги Киров напомня, че първото дружество на тракийци е основано на 12 май 1896 г. във Варна и носи името „Странджа“, като един от учредители му е легендарният Капитан Петко войвода. В края на май същата година е създадено и дружеството в Ямбол. Авторът проследява развитието и промените в живота на дружеството, подчертава приносът му в Илинденско-Преображенското въстание, неговата роля за подпомагане на тракийските бежанци, а така също и патриотичната дейност в новите времена, която има всеобщо признание както от ямболци, така и от органите на местната власт. Дружеството бе наградено с Герба на община Ямбол. На страниците са публикувани снимка на тракийския паметник в града, факсимиле от картата на селищата и броят на тракийските бежанци в Ямболския регион, а така също и кадър от награждаването на председателя на дружеството Михаил Вълвот от председателя на СТДБ Красимир Премянов. Авторът Георги Киров е артилерист-ракетчик, бивш военен комендант на Ямболския гарнизон, той вече 26 години е военен пенсионер и журналист на свободна практика. Той е потомък на тракийци от Кушланли и Гюмюрджина.

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редколегията на вестник „Тракия“ честитят на рождениците на Съюза:

Милка Ковачева – Карнобат ..... 7 август 1937 г.
Георги Анастасов – Асеновград..... 7 август 1960 г.
Папани Козарева – София..... 19 август 1922 г.
Божанка Богданова – София..... 20 август 1950 г.
Маринка Грудева – с. Ген. Инзово ..... 20 август 1955 г.
Тони Вашков – Плевен..... 27 август 1962 г.

Местен родолюбец финансира разкопките край с. Бенковски

ВЕЛИАНА ХРИСТОВА

Александър Митушев от Златоград – бизнесмен родолюбец, археолог любител, финансира проучването на открития преди месец гроб на тракийска принцеса край с. Бенковски до Кърджали. Митушев се натъкнал на обекта, в който според него има и астрономически календар от камъни в кръг, и повикал екипа на младия археолог Любен Лещакков.

За откриването на гроба, изсечен в скала, в който са намерени и 60 накита от сребро и бронз, бе съобщено в събота. Според учениците, погребението, датирано към IV в. пр. Хр., е на жена, която е била от висшите кръгове на тракийското общество. За това говорят не само накитите, но и това, че тялото е било разчлениено – култов обред при траките, практикуван само при погребването на аристократи и жреци, като се е смятало, че по този начин душата се отделя от тялото и преминава в Космоса. Според вярванията на траките към безсмъртието има два пътя – чрез изгаряне и извисяване към Бога чрез огъня или т.нар. Дионисов път – чрез разчлениаване и след това възсъединяване на частите в Отвъдното, за да започне новият цикъл на Живота. У нас са намирани много погребения с разчлениаване, като обикновено костите са препогребвани в

околната местност.

Според археолозите траколони за Родопите са характерни тракийските гробове, изсечени в скала. Новооткритият гроб при с. Бенковски е един от богатите тракийски гробове, откривани у нас, сред находките има фибули, диадема, обици, мъниста и особено интересно е голямото количество сребърни

и бронзови пръстени (11) сред накитите. Според Лещакков диадемата е била

много фина изработка и е намерена в лошо състояние. Част от накитите били изработени във втората половина на IV в. пр. Хр. в големия елински град Мароня, а други са дело на тракийски майстори от царството на одрисите.

Хипотезата, че става дума за погребение на жена, може да бъде потвърдена само от антропологичен анализ на костите, тъй като и мъже аристократи са били погребвани с много накити. Консултант на Лещакков е доц. Николай Овчаров от НАИМ-БАН, кой-

то обаче е специалист по Средновековие. В близост до гроба е открит и олтар, подобен на този до скалния гроб в с. Татул при Момчилград, който в ново време бе проучван от Овчаров. Според учени обектът и находките при с. Бенковски са интересни за детайлно проучване от екип от археолози, антрополози, геолози, химици, археоастрономи, археопалеонтолози и пр. Такова комплексно изследване вече е възможно, след като бизнесменът Петър Манджуков дари 400 хил. лв. на БАН целево за подобни научни анализи. (в. „Дума“)

Сред накитите в новооткрития скален гроб на тракийска принцеса само пръстените са 11

